

OPETUSSUUNNITELMAN EDELLYTTÄMÄ ARVIOINTIOSAAMINEN

Kehittyvä alueellinen arviointikulttuuri oppimista ja osaamista edistämässä

7.3.2019

FT Katriina Sulonen

Monipuolinen arviointi,

- Perusopetus OPS luku 6.1
- Lukio OPS luku 6.2
- Arvioinnin tulee antaa oppimisesta monipuolista tietoa eri toimijoille erilaisia tarkoituksia varten
- Opetussuunnitelmissa korostetaan oppimisen, työskentelyn ja käyttäytymisen monipuolista arviointia sekä palautteen antamista ja oppilaan ohjaamista. Keskiössä itse- ja vertaisarviointi sekä arvioinnin kannustavuus
- Assessment literacy

- Monipuolinen arviointi on kontekstisidonnaista, se on yhteydessä oppimiskäsitykseen ja koulun toimintakulttuuriin
- Arvioitava asia määrittää, minkälaisia arviointitapoja on järkevä käyttää
- Opettaja päättää tarkoituksenmukaisen arviointitavan, joka valikoituu kulloisenkin oppiaineen, toiminnan tai tuotoksen mukaan
- Arviointi on keskeinen osa oppimisprosessia

Muistilistaa monipuolisesta arvioinnista

- MITÄ? (teoria, prosessi, tuotos, tulos, esitys, ryhmätyöskentelytaidot, osaaminen, edistyminen, käyttäytyminen, oppiaineelle ominainen työtapaa...)
- MIKSI? (motivointi, osaamisen tason määrittely, kannustaminen, ohjaaminen, palautteen antaminen, tavoitteiden asettaminen, virheiden korjaaminen...)
- MITEN? (itsearviointi, vertaisarviointi, suullinen/kirjallinen palaute, ryhmäarviointi, portfolio, yksilökoe, muistiinpanokoe, esitelmä, paritehtävä, oppimistehtävä..)
- KUKA? (oppilas itse, opettaja(t), oppilastoveri, ryhmä..)
- MILLOIN? (jatkuvasti, alussa, lopussa, puolivälissä..)
- MISSÄ MUODOSSA? (sähköinen, suullinen, kirjallinen..)
- (Ouakrim- Soivio 2017)

Arvioinnin eri tehtävät

Summatiivinen osaamisen arviointi

Formatiivinen oppimisen arviointi

Diagnostinen toteava arviointi

Prognostinen ennakoiva arviointi

=> tavoitteena toimiva arvioinnin kokonaisuus

Summatiivinen arviointi

Summatiivinen	Assesment of learning	Päätösarviointi	Arvostelu (evaluation)
formatiivinen	assessment for/as learning	opintojen aikainen arviointi	arviointi (assessment)

Summatiivinen arviointi vastaa perusopetuksen OPS:n päätösarvioinnin käsitettä

Lukion OPS:n perusteissa käytetään kurssiarvioinnin käsitettä ja oppimäärän suorittamisen arviointia

Summatiivinen arviointi kokoaa yhteenvedon omaisesti oppijan osaamisen ja toteutuu käytännössä useimmiten kirjallisina kokeina

Summatiivinen arviointi

Lopputulos, kokoava, standardit, kriteerit, miksei puutteetkin, loppukokeet, osaamisen arviointi

Opettajan apuväline, oppilaiden yhdenvertainen kohtelu opintojakson päättyessä

Anttilan (2013) mukaan summatiivinen arviointi sisältää oppilaalle annettavan arvosanan sekä palautteen suorituksesta

Perusopetus: vuosiluokat 6-9

Formatiivinen arviointi (assessment)

- keskittyy oppimisen edistämiseen, positiivista, yksilöllistä ja tarjoaa palautetta sekä ohjaa eteenpäin, antaa mahdollisuuden myös uuden oppimisen
- OPS:n perusteet: perusopetus ”opintojen aikainen arviointi, lukio ”opinnoissa edistyminen”
- oppijan apuväline, parhaimmillaan toteutuu itsearviointina
- dokumentoinnin pulmat ja väärinymmärrykset
- arvioinnin vuorovaikutteisuus
- kolme koota: keskustele, kysele, katsele

Vuorovaikutteiset arviointimenetelmät

- voivat keventää arvioinnin ”stressaavaa” , joskus yksipuolistakin luonnetta
- mahdollisuus vahvistaa opiskelumotivaatiota (kielteinen arviointiura)
- oppilaiden tulee totutella erilaisiin arviointimenetelmiin, erityisesti itsearviointiin

Jatkuvan arvioinnin pulma?

Oppilaiden mielestä hyvä arviointi on:

- Reilua, oikeudenmukaista ja tasapuolista (37%)
- Rehellistä ja hyvin perusteltua (17 %)
- Monipuolista (16 %)
- Kannustavaa ja kehittävää (14 %)
- Kommunikointimuodoltaan toimivaa (9 %)
- Hyvä arvosana (4 %)
- Jotain muuta (3 %)

Karvi 2019, 3206 oppijan antamaa lausumaan arvioinnista

Toteusideoita

- Kaikille yhteinen arviointipäivä
- Narratiivinen arviointi oppilaan roolia vahvistamassa
- Vuosikellon rooli formatiivisen arvioinnin todentajana
- Opettajan muistilista oman arviointityönsä kehittämisessä

Työskentelytaitojen arviointi

Työskentelytaitoja tulee opettaa, jotta niitä voi arvioida!

Lähtökohtana työtapojen valinnat, joiden tulee perustua

Opetukselle ja oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin

Vaihtelevuuteen

Osaamisen osoittamiseen eri tavoin

Entä erilaiset oppijat?

Työtapojen valinnalla on merkitystä

- Monipuolinen
- Kokemuksellinen
- Toiminnallinen
- Kaikkia aisteja hyödyntävä
- Kannustava
- Itseohjautuva
- Taiteellista ilmaisua, esim.draamaa hyödyntävä
- Yhteisöllinen
- Vastuullinen (yksilö ja ryhmä)

Ovatko seuraavat asiat työskentelytaitoja?

- Työvälineistä huolehtiminen
- Oppimistehtävien tekeminen
- Oma-aloitteisuus
- Keskittyminen ja tarkkaavaisuus
- Yhteistyötaidot
- Tuotteliaisuus, ahkeruus
- Työn jälki
- Taito hakea tietoa, yhdistää ja soveltaa
- Taito arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- Taito suunnitella omaa työtään ja ajankäyttöä

Työskentely ja arviointi

Oppitunneilla:

”olen ollut aktiivinen, tehnyt harjoitustehtävät, tarkistanut että olen ymmärtänyt opiskeltavan asian”

a) Jokaisella tunnilla b) lähes joka tunnilla c) silloin tällöin
jne

Kotona

a) monta kertaa viikossa b) pari kertaa viikossa c) ehkä joskus d) en koskaan

Itsearviointi ja vertaisarviointi osana oppimisprosessia

” Osaan tulkita kuvallisen vaikuttamisen keinoja tekijän ja katsojan näkökulmasta” 4lk.

”Otan huomioon musisointi- ja ääniympäristön turvallisuuden” 4 lk.

”Osaan suunnitella tutkimusasetelmia” 4lk

Tavoitteet, vuorovaikutteisuus , mitä osaan, missä minun pitää vielä parantaa

Itsearviointitaidot

Reflektio: oppilas tarkkailee oppimistaan, ajatuksiaan, toimintatapojaan

Itsearviointi: oppimisen ja ajatusten ja toimintatapojen arviointi on jäsentynyttä

Metakognitio: oman toiminnan ymmärtäminen

Patrikainen 1999

Ouakrim- Soivio 2017

Itsearviointi

Lisää oppilaan tietoisuutta arvioinnin kriteereistä ja tavoitteista (Keurulainen 2013)

Jos tätä ymmärrystä ei ole, itsearviointia ei ole harjoiteltu tai se on toteutettu oppilaan ikätasoon nähden liian vaikeasti
itsearviointilla saattaa olla kielteinen vaikutus

Itsearviointiin tulee kohdistua toimintaan, ei henkilöön

⇒ oppimisen edistäminen (vrt. käyttäytymisen arviointi)

⇒ tavoitteet, vuorovaikutteisuus , mitä osaan, missä minun pitää vielä parantaa

Itsearviointi oppitunnin tuoksinassa, lomakkeiden ja kirjallisten tuotosten rooli!

Vertaisarvioinnin periaatteita

- Annetaan palautetta, siitä mistä on sovittu.
 - Keskitytään mieluummin onnistumisiin eikä virheisiin
 - Perustellaan palautteen sisältö
 - Harjoitellaan palautteen antamista ja saamista
 - Kumpikin oppii vertaisarvioinnista
-
- Oppilaan arviointiosaaminen ja sen kehittäminen yhteisesti. Tulevaisuuden taito?

Käyttäytymisen arviointi opetussuunnitelmassa

Lukuvuositoldistukseen merkitään arvio oppilaan käyttäytymisestä, ei kuitenkaan päättö- eikä erotodistukseen

Käyttäytymisen arvio voi olla sanallinen arvio tai arvosana. Sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan erillisellä liitteellä (henkilökohtainen ominaisuus)

Lukion OPS:ssa ei ohjeisteta eikä ole mainintaa käyttäytymisen arvioinnista.

Oppilaiden näkemyksiä käyttäytymisen arvosanasta

Plussaa: toimiminen sosiaalisissa suhteissa ja tilanteissa, tuntiaktiivisuus ja –työskentely, kiltteys, ohjeiden noudattaminen, vastuunottaminen

Miinusta: työrauhan häiritseminen, normirikkomukset, asiaton kielenkäyttö

Huom!

Persoonaan kohdistuva positiivinen palaute ei tutkimusten mukaan edistä oppimista, vaikka se saattaa tuntua oppilaasta mukavalta (Hotulainen & Vainikainen 2017).